

การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6

A Development of Model for Creative Leadership of Secondary School
Administrators Under Education Office Region 6

ปราโมทย์ พรหมนิล¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบจากกลุ่มตัวอย่าง 351 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis : PCA) หมุนแกนแบบออร์โธกอนนอล (Orthogonal)

ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 มีค่าร้อยละของความแปรปรวน 70.166 ประกอบด้วย 22 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.ด้านวิสัยทัศน์ 2.ด้านสติปัญญา 3.ด้านปัจเจกบุคคล 4.คุณลักษณะด้านสังคม 5. คุณลักษณะด้านความเท่าเทียม 6.คุณลักษณะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ 7.ด้านพัฒนาการ 8.ด้านบุคลิกภาพทางกาย 9.ด้านการยืดหยุ่นและการปรับตัว 10.ด้านความเชื่อมั่น 11.ด้านการประพฤติตนเป็นตัวอย่าง 12.ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ 13.ด้านความไว้วางใจ 14.ด้านความกระชับกระเฉง 15.ด้านแรงบันดาลใจ 16.ด้านประสบการณ์ 17.ด้านการปฏิบัติงาน 18.ด้านความตั้งใจจริง 19.ด้านการบูรณาการ 20.ด้านความเข้าใจ 21.ด้านการตรวจสอบ 22.ด้านมนุษยสัมพันธ์

คำสำคัญ : ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค

Abstract

This research aimed to develop a model for creative leadership of secondary school administrators under a jurisdiction of education office region 6 by exploratory

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Email: graduate_nstru@hotmail.com

factor analysis (EFA). Sample composed of 351 administrators and teachers. A questionnaire used as a tool for the study. The data were analyzed using principal component analysis (PCA) using orthogonal rotation by computer.

The result was as follow;

The develop creative leadership model for secondary school administrators under the office of region 6 had all quality variance at 70.166 percent, composes of 22 components: 1) vision 2) intelligence 3) individual 4) social 5) equality 6) professional ethics 7) development 8) personality aspects 9) flexibility and adaptability 10) confidence 11) behavior as an example 12) vision defining 13) confidence 14) emotions 15) inspiration 16) experiences 17) practice 18) the willingness 19) the integration 20) The understanding 21) Examination aspects and 22) human relations.

Keywords: Creative leadership, Administrators of school, Education Office Region

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการเติบโตของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ ที่ทำให้สังคมกลายเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างของสังคมเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคคล วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ แนวทางการดำเนินชีวิต รวมถึงระดับการศึกษา ความต้องการของบุคคล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ผลักดันให้ผู้บริหารองค์กรในปัจจุบันต้องเตรียมตัวรับมือ หรือเตรียมความพร้อมให้สามารถบริหารจัดการ และดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบัน และอนาคตได้ (มัทนา วัฒนอมศักดิ์, 2550; หน้า 62)

สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจากหลักข้างต้นรัฐบาลจึงกำหนดพันธกิจที่สำคัญ โดยเน้นการพัฒนาประเทศบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งภูมิปัญญา และทิศทางการพัฒนาประเทศ ยังคงยึดแนวคิดในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ “เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เป็นการพัฒนาสู่ความพอเพียงที่ปรับจากการมุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจมาเป็นการพัฒนาที่ยึดคนเป็นตัวตั้งให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ และความอยู่เย็นเป็นสุขของประชากรเป็นหลัก และใช้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้คนมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งมีหลักสำคัญ คือปรับวิธีคิดและวิธีการพัฒนาการแยกส่วนตามภารกิจ และหน้าที่มาเป็นแบบบูรณาการ เชื่อมโยงทุกมิติให้เกิดความสมดุล ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต อย่างยั่งยืนนั้นในแผนฯ ให้มีการสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อให้คนไทยได้มีการเรียนตลอดชีวิต ให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญในการดำรงชีวิต และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ในยุคศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ ประกอบด้วย บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการทบทวนนโยบาย บทบาทในการการบริหารหลักสูตรและการสอน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน บทบาทในการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร บทบาทในการประชาสัมพันธ์ บทบาทในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน และบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) งานวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและการจัดการในทุกระดับทั้งในภาครัฐ เอกชน ระดับโลก ชาติ หรือระดับท้องถิ่น ผู้นำเปรียบเสมือนจุดรวมแห่งพลังของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งในภาวะวิกฤติของระบบราชการ องค์กรมีความต้องการภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีความเข้มแข็ง ตั้งใจที่จะแก้ปัญหาอย่างกล้าหาญ อดทน และต่อเนื่อง สามารถสร้างความมั่นใจให้เกิดการพัฒนาองค์กร ทำให้การทำงานเดินไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้น (เกศรินทร์ ตรีเดช, 2552)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการบริหารการศึกษาในโลกยุคใหม่ ประกอบกับผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 ซึ่งมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาและดูแลส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาประเด็นปัญหาภาวะผู้นำดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 ไปใช้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ และปรับใช้ในการวางแผน หรือสร้างเกณฑ์ประเมินในการปฏิบัติงานของผู้บริหารในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ขอบเขตของปัญหา

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 จำนวน 164 แห่ง มีผู้บริหาร จำนวน 164 คน ครู 2,819 คน รวมผู้บริหารและครู จำนวน 2,885 คน

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณตามสูตรของ Yamane (1967; อ้างถึงใน ปรียานัฐ เอื้อยศิริเมธี และคณะ, 2560) ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.05 จากการคำนวณนำมาซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 351 ตัวอย่าง

ด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1) รูปแบบด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6

2) รูปแบบด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6

3) รูปแบบด้านการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6

ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6

เนื้อหา: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 ต้องการพัฒนามี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะผู้นำ ด้านพฤติกรรมผู้นำ และด้านการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ใช้ระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2560 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2560

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและสังเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 การดำเนินการวิจัยในตอนนี้มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ภาวะผู้นำ ด้านภูมิหลังของผู้บริหาร คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร การใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และพฤติกรรมการพัฒนา รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6

ขั้นที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานศึกษาธิการภาค 6 ที่ได้จากตอนที่ 1 มาสังเคราะห์ จัดกลุ่มเป็นโมเดลโครงสร้าง ของรูปแบบ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6

2. สร้างรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นรูปแบบภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6

ตอนที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 การดำเนินการวิจัยในตอนนี้มีการดำเนินการ 6 ขั้นตอนย่อยดังนี้

ขั้นที่ 1 นำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานศึกษาธิการภาค 6 ที่ได้จากตอนที่ 1 มาร่างแบบสอบถามความคิดเห็นรูปแบบภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6

ขั้นที่ 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาฯ เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องตามหลักภาษา ความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุง

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้าน ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ดัชนี CVI (Content Validity Index) ที่พัฒนาโดย Waltz & Bausell (1981: อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลภรณ์, 2556) โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมข้อคำถามตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ ด้านความเที่ยงของเนื้อหาโดยใช้ดัชนี CVI (Content Validity Index)

1. ด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร = .927
2. ด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร = .942
3. ด้านการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร = .905
4. ทั้งหมด = .925

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปสอบผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการ ภาค 6 จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเนื้อหา โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ประคอง วรรณสูตร, 2542; หน้า 47; Cronbach, 1951) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร = .910

2. ด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร = .945
3. ด้านการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร = .962
4. ทั้งหมด = .939

ขั้นที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล การวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และนำส่งพร้อมกับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน โดยขอความอนุเคราะห์ให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยประสานและติดตามการเก็บรวบรวมเก็บข้อมูลแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง ซึ่งได้กลับคืนมา 351 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตามลำดับดังนี้

วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis : PCA) หมุนแกนแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สร้างปัจจัยร่วม (Common Factor) โดยใช้วิธีการสกัดปัจจัย (Principal Component Factoring) มีปัจจัยร่วม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และด้านการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

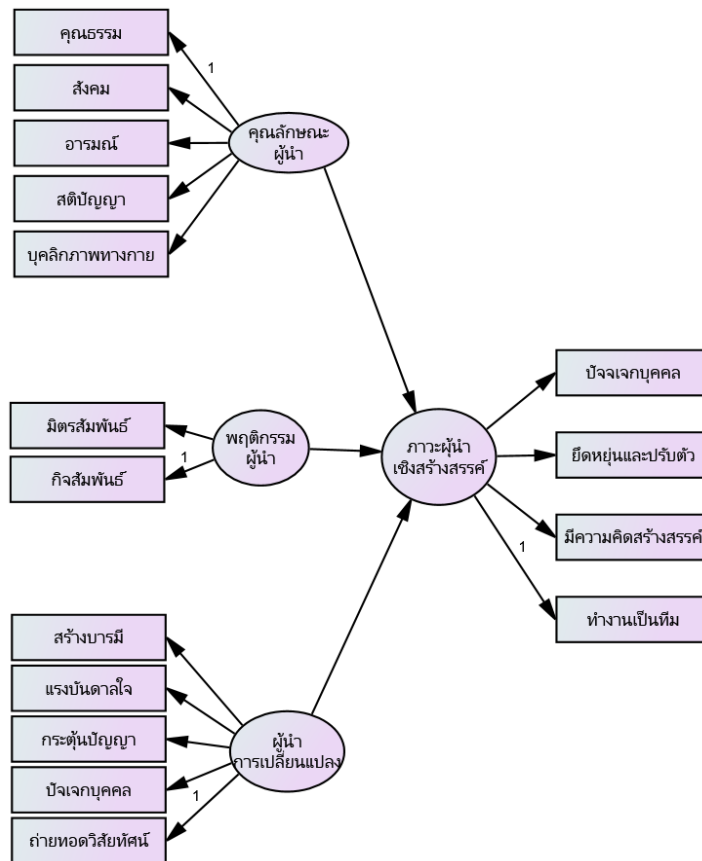
ในขั้นที่ 1 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเหมาะสมของการนำตัวแปรทั้งหมด เพื่อไปสร้างปัจจัยหรือลดจำนวนตัวแปร โดยพิจารณาจากค่าสถิติ Kaiser–Meyer–Olkin Statistics (KMO) และ Bartlett’s Test of Sphericity

ในขั้นที่ 2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อได้ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงในปัจจัยร่วมเพียงปัจจัยเดียวและมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ต่ำมากหรือใกล้ๆศูนย์ในปัจจัยร่วมอื่นโดยเลือกวิธีการสกัดปัจจัยเป็นตั้ง (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เป็นอิสระโดยพิจารณาจากเกณฑ์ 3 ข้อ ดังนี้

- 1) องค์ประกอบนั้นต้องมีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen value) มากกว่า 1 ขึ้นไป
- 2) ตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบนั้น ต้องมีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ติดตามค่าสมบูรณ์ตั้งแต่ .3 ขึ้นไป
- 3) มีตัวแปรในองค์ประกอบ ตั้งแต่ 3 ตัวแปร ขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและสังเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เป็นรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 เป็นโมเดลเชิงทฤษฎีได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

2. ผลการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6 พบว่า มีค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 70.166 ประกอบด้วย 22 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.ด้านวิสัยทัศน์ 2.ด้านสติปัญญา 3.ด้านปัจเจกบุคคล 4.คุณลักษณะด้านสังคม 5.คุณลักษณะด้านความเท่าเทียม 6.คุณลักษณะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ 7.ด้านพัฒนาการ 8.ด้านบุคลิกภาพทางกาย 9.ด้านการยืดหยุ่นและการปรับตัว 10.ด้านความเชื่อมั่น 11.ด้านการประพฤติตนเป็นตัวอย่าง 12.ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ 13.ด้านความไวใจ 14.ด้านความกระชับกระเฉง 15.ด้านแรงบันดาลใจ 16.ด้านประสบการณ์ 17.ด้านการปฏิบัติงาน 18.ด้านความตั้งใจจริง 19.ด้านการบูรณาการ 20.ด้านความเข้าใจ 21.ด้านการตรวจสอบ 22.ด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6 ประกอบด้วย 22 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.ด้านวิสัยทัศน์ 2.ด้านสติปัญญา 3.ด้านปัจเจกบุคคล 4.คุณลักษณะด้านสังคม 5.คุณลักษณะด้านความเท่าเทียม 6.คุณลักษณะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ 7.ด้านพัฒนาการ 8.ด้านบุคลิกภาพทางกาย 9.ด้านการยืดหยุ่นและการปรับตัว 10.ด้านความเชื่อมั่น 11.ด้านการประพฤติตนเป็นตัวอย่าง 12.ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ 13.ด้านความไว้วางใจ 14.ด้านความกระตือรือร้น 15.ด้านแรงบันดาลใจ 16.ด้านประสิทธิภาพ 17.ด้านการปฏิบัติงาน 18.ด้านความตั้งใจจริง 19.ด้านการบูรณาการ 20.ด้านความเข้าใจ 21.ด้านการตรวจสอบ 22.ด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งมีองค์ประกอบบางตัวได้สอดคล้องกับ พิมพ์พร พิมพ์เกาะ (2557) ที่พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 9 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านจินตนาการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 1.1) มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ 1.2) มีอารมณ์ขันในการทำงาน 1.3) มีสติปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านมีความยืดหยุ่น

ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 2.1) ความสามารถในการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ 2.2) ความคุ้นเคย 2.3) ความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์ต่างๆ การเปิดกว้างรับความคิดใหม่ๆ อย่างอิสระ และ 3) ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 3.1) การสร้างวิสัยทัศน์ 3.2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3.3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับนักวิชาการอีกหลายท่านที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ก่อนใคร (ไพฑูริย์สินลาภรัตน์, 2554; หน้า 125) ผู้นำที่สร้างสรรค์จะมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) ค้นหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าอยู่เสมอ 2) กล้าลองผิดลองถูก ไม่กลัวความล้มเหลว 3) เรียนรู้จากความผิดพลาด และไม่กลัวประสบการณ์ในอดีต และ 4) ตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับวิโรจน์ สารรัตนะ (2555; หน้า 82) ที่กล่าวว่าการพัฒนาผู้นำในอนาคตจะเน้นการเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ และส่งเสริมความคิดนอกกรอบในวัฒนธรรมองค์กรแบบเปิดขณะที่ นเรศ บุญช่วย (2555; หน้า 71) ได้กล่าวว่า “ผู้นำเชิงสร้างสรรค์” จะแสดงออกซึ่งการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา มีเจตคติในเชิงบวกต่อโลกและต่อชีวิต เชื่อมมั่นในคุณค่าและศักยภาพของตนเองและผู้อื่นที่พร้อมจะก้าวข้ามอุปสรรคไปด้วยกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แสดงถึงความยืดหยุ่นทางความคิด และการกระทำรวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสมดุลในชีวิตที่รู้จักพัฒนาตนเองเสมอทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และจิตวิญญาณ เช่นเดียวกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550; หน้า 44) ได้กล่าวไว้ว่า กุญแจแห่งความสำเร็จประการหนึ่งของภาวะผู้นำ คือ ความสามารถในการกล้านำความเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการกล้าเผชิญกับความท้าทาย ด้วยวิธีการในการดำเนินงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 6 ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการประยุกต์ใช้ในงาน หรือสร้างเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติงานของผู้บริหารในสถานศึกษาได้ ซึ่งจะส่งผลสู่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา คุณภาพของครู และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้แก่แก่นักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิเคราะห์องค์ประกอบแบบยั่งยืนในการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6 และ ผู้บริหารการศึกษาอื่น

บรรณานุกรม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). *สุดยอดภาวะผู้นำ: Super leadership*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.

- เกศรินทร์ ตรีเดช. (2552). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). **ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21.** ในเอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 "การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21" วันที่ 28 กรกฎาคม 2559. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- นเรศ บุญช่วย. (2555). **แผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.** หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาณัฐ เอื้อยศิริเมธี และคณะ. (2560, มกราคม-เมษายน). **ความรู้และความเข้าใจของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีต่อการรักษาโรคด้วยแพทย์ทางเลือก กรณีศึกษา การแพทย์แผนจีน, วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** 11(1). วิทยาลัยนครราชสีมา.
- พิมพ์พร พิมพ์เกาะ. (2557). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554). **ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัทนา วัจนอมศักดิ์. (2550). **รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู.** การศึกษาอิสระปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). **ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล.** ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). **แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-10.** [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th/>
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2556). **หลักสูตร : แนวคิด ทฤษฎีและการวิจัย.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics: An introductory analysis.** New York: Harper and Row.